

Súťaž návrhov na riešenie obnovy rodinných domov
pre Plán obnovy a odolnosti SR
typ „DOM S PREJAZDOM“

SÚŤAŽNÉ ZADANIE
príloha číslo 1

PREAMBULA

Zadaním súťaže je **hľadanie ideového prístupu k obnove** rodinných domov. Úlohou účastníkov súťaže je v samostatných súťažiach (na viaceré typy domov) **vyjadriť názor na optimálnu formu adaptácie**, dostavby či transformácie charakteristických domov z 20. storočia, a to pri **zohľadnení kritérií energetickej a spoločenskej udržateľnosti** vyplývajúcich z Plánu obnovy a odolnosti.

Domový fond na Slovensku v 20. storočí prešiel rozsiahlym vývojom a modernizáciou, ktorá zvýšila úroveň života vtedajšieho obyvateľstva. V medzivojnovom období bola modernizácia uskutočňovaná prevažne na materiálnej báze – domy z mäkkých materiálov vystriedala pálená tehla a tvrdé krytiny. Domy si ešte ponechávali formálne špecifiká tradičnej výstavby konkrétneho regiónu. V druhej polovici 20. storočia sa preferovaným a takmer všeobecne uplatňovaným typom rodinného domu stáva dvojtraktový dom štvorcového pôdorysu v rozličných obmenách (jeho tri varianty tzv. „štvorec“, „kocka“ a „Orava“ boli predmetom zadania ideových súťaží vyhlásených v minulom roku). Hoci sa výstavba týchto rodinných domov realizovala prevažne svojpomocne, jednalo sa o typizované projekty.

Súčasný obraz slovenských sídiel, je z veľkej časti **výsledkom expanzívneho stavebného rozvoja 20. storočia**. Desiatky rokov od ich realizácie, dnes staršie rodinné domy stále predstavujú pre mnohých Slovákov a Slovenky **domov alebo osobnú skúsenosť**. Nakoľko je ich životnosť obmedzená, **modernizácia** týchto starších rodinných domov preto **predstavuje nevyhnutný krok, ako zhodnotiť veľkú časť nášho lokálneho bytového fondu**, prispôsobiť ho dnešným podmienkam a pripraviť ho na výzvy klimatickej zmeny a na možnosti vo využívaní energetických zdrojov.

Jednou z kľúčových tém súťaže je **budúci charakter domov po zateplení**. Pridaná vonkajšia zateplňovacia vrstva mení aj proporcie elementov, ktoré výraz domu určujú (veľkosti a pomery strán otvorov, hĺbka ostení, rôzne vystupujúce rímasy, steny, okapy a pod.). Požadovaná podrobnosť súťažného návrhu v takýchto pozíciách plášťa má preukázať **uvedomenie si dopadu novej vrstvy na proporcie a výraz domu**. Z hľadiska pretvárania ich vonkajšieho zjavu sú **možné rôzne prístupy**, od staro-novej interpretácie ich architektonických charakteristík t.j. uchovanie ich výrazovej identity, až po také riešenia, ktoré radikálne premenia ich výraz s ambíciou novej architektonickej kvality.

Preriešenie energetických vlastností domov je okrem zvýšenia kvality ich stavebno-fyzikálnych vlastností tiež **príležitosťou skvalitniť aj iné aspekty ich obytného komfortu** (napr. vzťah vnútra a vonkajšku, dispozičné zmeny a pod.). Spoločným identifikujúcim znakom týchto domov je často aj trvácna **vrstva brizolitových omietok**, preto by sa aj materialita povrchov navrhovaných riešení mala riadiť princípmi **trvácnosti resp. recyklovateľnosti**.

Výsledky tejto súťaže návrhov budú slúžiť ako súhrn možných riešení, ako **osвета pre individuálnych žiadateľov o podporu** z Programu, ktorí budú chcieť svoje rodinné domy zhodnotiť zodpovedne a spoločensky uvážene. Hlavným poslaním súťažných návrhov je preto ukázať **schopnosť pracovať s dobre známymi typmi rodinných domov a adaptovať ich na bývanie vyhovujúce aktuálnym požiadavkám** na prevádzku, životný štandard s presahom k výzvam najbližších dekád.

PREDSTAVENIE PLÁNU OBNOVY A ODOLNOSTI

Plán obnovy a odolnosti

Plán obnovy a odolnosti stanovuje ucelený balík reforiem a investícií, ktoré sa budú realizovať do roku 2026 a ktoré budú podporené z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Plán **tvoria investície a reformy**, ktoré riešia výzvy identifikované v kontexte európskeho semestra, najmä v odporúčaniach Európskej komisie pre Slovensko. Plán zahŕňa aj opatrenia zamerané na riešenie výziev, ktorým Slovensko čelí **v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou**.

Web Plánu obnovy a odolnosti: www.planobnovy.sk

Komponent 2: Obnova budov - Investícia 1: Zlepšenie energetickej hospodárnosti rodinných domov

Realizácia obnovy rodinných domov má jasný cieľ, v rokoch **2022 - 2026** podporiť celkovo aspoň 30 000 domácností, pričom ide o staršie rodinné domy. Ich majitelia si budú môcť zrealizovať obnovu rodinného domu **zlepšením tepelnoizolačných vlastností** obvodového plášťa budovy a **výmenou neefektívnych zdrojov** tepla a teplej vody za vysokoúčinné zariadenia, resp. **osadiť nové zariadenia** využívajúce obnoviteľné zdroje energie alebo odpadové teplo v rámci vetrania napr. vetraním s rekuperáciou, atď.

Podporu sa plánuje smerovať pre:

- už zrealizované obnovy rodinných domov, ktorých obnova začala až po termíne stanovenom v podmienkach oprávnenosti.
- pripravované projekty, ktoré budú realizované po zverejnení prvej výzvy v 3Q 2022 a podaní žiadosti o podporu.

Oprávneným žiadateľom o dotáciu v programe bude fyzická osoba, ktorá je vlastníkom staršieho rodinného domu. Zaujemca bude môcť podporu využiť buď na jedno opatrenie, alebo kombináciu viacerých.

Medzi plánované prvky obnovy patrí zateplenie obvodového plášťa, zateplenie strešného plášťa, výmena otvorových konštrukcií, inštalácia zdroja energie, zelená strecha, akumulčná nádrž na dažďovú vodu, odstránenie azbestu nevyhnutné pre ďalšie zateplenie objektu, sprievodná dokumentácia a iné.

Podrobné informácie o výzve sú dostupné na stránke komponentu: www.obnovdom.sk

POŽIADAVKY NA NÁVRH

„Dom s prejazdom“ – všeobecná charakteristika

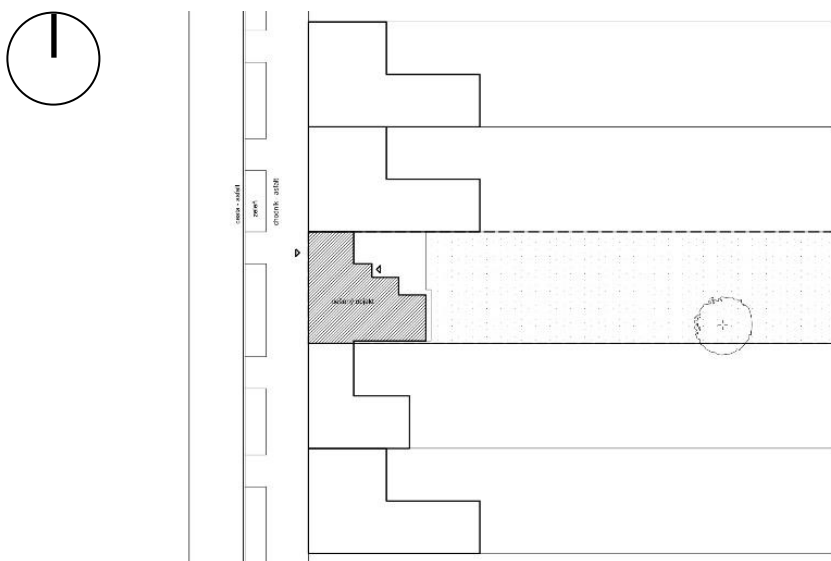
Jedná sa o charakteristický typ obydľia rozšírený v centrálnych častiach (nielen) vidieckych sídiel na Slovensku. „Dom s prejazdom“ je spravidla jedno až trojtraktový jednopodlažný dom pôdorysu v tvare L so sedlovou strechou s hrebeňom rovnobežne s ulicou. Tieto domy sú obvykle pôdorysne rozvinuté v dvorovej časti pozemku. Domy tohto typu často tvoria na ulici súvislú radovú zástavbu. Dvornú časť sa vchádza cez krytý prejazd (ktorý má mnoho lokálnych názvov o.i. durfár, úkol, návratie). „Domy s prejazdom“ boli za desaťročia od času ich realizácie často rozširované a pristavované o ďalšie obytné miestnosti, priestory letnej kuchyne, verandy resp. iných hospodárskych a technických miestností smerom do dvora.

Súťažný podklad - predmetný „dom s prejazdom“ je **fiktívny dom a predstavuje modelovú situáciu**. Vzhľadom na existenciu početných variantov tohto typu domu, požadujeme v návrhu zachovanie tejto modelovej situácie, vrátane orientácie k svetovým stranám, pre vzájomné porovnanie modelových riešení.

V prípade neuvedenia špecifikácie konštrukcie, detailov alebo iných prvkov riešeného domu v predložených súťažných materiáloch, je na účastníkovi, akú špecifikáciu použije.

Riešené územie

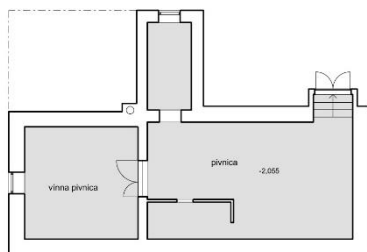
Predmetný „dom s prejazdom“ sa nachádza v **stabilizovanom území obce** na území Podunajskej pahorkatiny. Územie je určené podľa UP obce primárne na bývanie. Rodinný dom sa nachádza na pozemku o veľkosti 760 m². Terén je **rovinatý**. V susedstve rodinného „domu s prejazdom“ sa nachádzajú prevažne rodinné domy rovnakého typu so záhradami. „Dom s prejazdom“ tvorí spolu so susednými objektmi súvislú radovú uličnú zástavbu. Pozemok je napojený na inžinierske siete vody, elektriny, plynu, kanalizácie a telekomunikačnej siete.

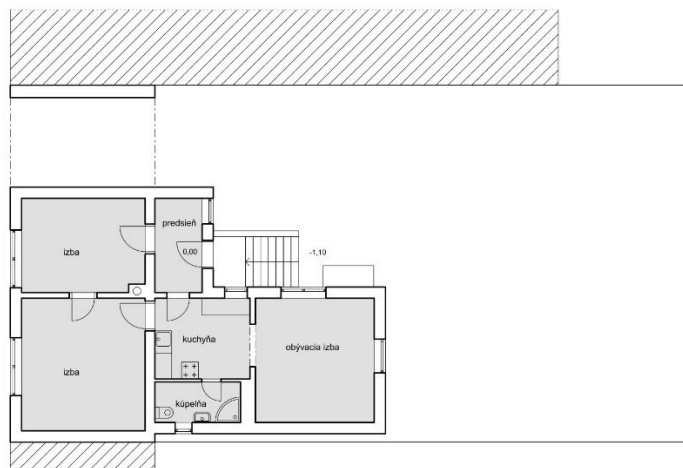
Prevádzkovo – funkčný popis domu

Rodinný „dom s prejazdom“ bol postavený v 60. rokoch 20. storočia. Jeho vek sa odhaduje na 60 rokov. Jeho stav zodpovedá veku.

Suterén domu tvorí vínna pivnica a dva pivničné priestory, ktoré v minulosti slúžili ako kotolňa a sklad tuhého paliva. V súčasnosti sú tieto priestory využívané ako skladové. Úžitková plocha suterénu je 57m². Vstup do suterénu je z exteriéru dvora. Hlavný vstup do domu je z dvora. Na pozemok sa vstupuje cez bránu a krytý prejazd (nevykurovaný exteriér). Na 1. NP sa nachádza predsieň, prechodná kuchyňa, kúpeľňa s WC, a 3 obytné miestnosti. V súčasnosti sú izby smerujúce krušnej komunikácii využívané ako spálne. Obývacia izba je orientovaná do dvora. Úžitková plocha obytného podlažia domu je 74m². Podkrovie je nevyužívané.

1PP

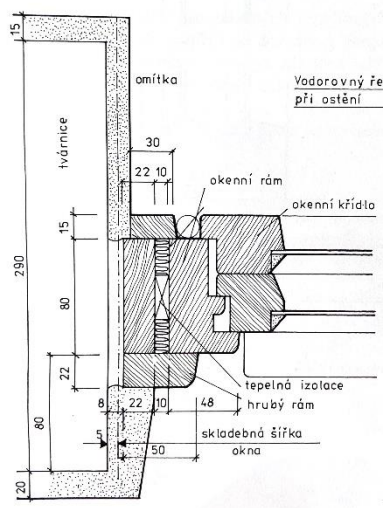
1NP

Konštrukčno – materiálová špecifikácia domu

Základy domu sú z monolitického betónu. Murivo suterénu je zo starých pálených tehál. Obvodové steny domu sú z pálených tehál hr = 40 cm.

Okná na dome sú pôvodné, zdvojené. Vstupné dvere sú s jednoduchým zasklením. Ich stav zodpovedá veku.

Detail zdvojeného okna

Strecha: Drevená strešná konštrukcia krov. Strešná krytina je z pálenej škridly. Jej stav zodpovedá veku.

Vykurovanie domu: Dom má **ústredné kúrenie**. Vykurovanie zabezpečuje plynový kotol staršej výroby. Ohrev teplej vody je zabezpečený elektrickým prietokovým ohrievačom.

Povrchy: V interiéri sú hrubé vápenné omietky. V kúpeľni je na stenách keramický obklad. Na vonkajšej strane obvodových stien je brizolit (jednovrstvová vápenná omietka) s úlomkami sludy.

Požiadavky na návrh

Od súťažného návrhu sa v prvom rade očakáva, že poskytne **riešenie na obnovu** rodinného „domu s prejazdom“. Z energetického hľadiska sa v návrhu počíta aspoň so stredne hĺbkovou obnovou s cieľom dosiahnuť 30 - 60% úspor primárnej energie.

Súťažný návrh by mal komplexne zodpovedať otázku ako možno udržateľne pristupovať k obnove tohto modelového rodinného „domu s prejazdom“. Očakáva sa, že súťažný návrh ukáže **vhodný spôsob ako celkovo obnoviť a zhodnotiť objekt**, ktorý svojím dnešným stavom zodpovedá svojmu veku a dobe, v ktorej bol realizovaný.

Obnovený rodinný dom má **funkčne spĺňať nároky na plnohodnotné bývanie súčasnosti a blízkej budúcnosti**. Riešenie obnovy domu by malo mať ambíciu pracovať nielen s najnovšími technológiami znižujúcimi energetickú náročnosť (minimálne zhodnocovanú v časoch výstavby týchto domov), ale využívať aj iné zodpovedné a dlhodobu udržateľné postupy a nástroje. Pričom sa od návrhu neočakáva rekonštrukcia v zmysle pamiatkovej obnovy.

V tomto prípade je vítané aj využitie nástrojov zameraných na oblasť architektúry a stavaného priestoru všeobecne:

- **Premyslieť - Rethink/Refuse** – premyslieť existujúci priestor a jeho danosti, uvažovať o zadaní s nadhľadom a rozhľadom
- **Redukovať - Reduce** – redukovať rozsah vystavaného priestoru na nevyhnutné minimum cestou zdieľania, flexibility, etapovosti využitia...
- redukovať tiež množstvo potrebnej prevádzkovej, zabudovanej a spotrebovanej energie
- **Adaptovať - Reuse / Repurpose** - znovu použiť, neplytváť a pred rozhodnutím zahrnúť, pasportizovať existujúce a prípadne znovu použiť (i na iný účel)
- **Pretvoriť - Recycle** – v prípade, že nie je možné iné zhodnotenie, **recyklovať** (opätovne zhodnotiť surovinu) nevyhovujúce stavebné konštrukcie, stavebné prvky, stavebný materiál...
- **Inovovať** - využiť nové materiály, konštrukčné riešenia a novú estetiku založenú na udržateľných postupoch
- **Investovať** - investovať do kvalitných trvácnych materiálov s cieľom predĺžiť ich životný cyklus.

Hoci sa od súťažného návrhu očakáva komplexné riešenie obnovy, je žiadané v návrhu zohľadniť aj **možnosti prípadnej etapizácie** obnovy respektíve brať do úvahy fakt, že budúci žiadatelia o príspevok z programu Obnova rodinných domov by mali byť schopní možné ideové riešenia uplatniť aj parciálne na ich obdobných „domoch s prejazdom“ a jeho prípadných modifikáciách.

Kedže príspevky z Plánu obnovy a odolnosti SR nebudú podporovať nárast úžitkovej plochy, neodporúča sa v návrhu pracovať s prírastkom úžitkovej plochy domu. V prípade, ak sa účastník rozhodne navyšovať úžitkovú plochu domu, musí tento krok zdôvodniť.

Na základe nastavenia Plánu obnovy a odolnosti SR sa očakáva, aby sa súťažný návrh zaoberal 4 hlavnými elementami obnovy objektu. Tieto elementy sú:

- STRECHA
- PLÁŠŤ
- VÝPLNE OTVOROV
- TECHNOLOGIE

Bilancie

Súčasťou súťažného návrhu je aj technická správa a bilancie navrhovaného riešenia. Vzor technickej správy a tabuľka bilancií je súčasťou súťažných pomôcok (03b - VZOR TECHNICKÁ SPRÁVA A BILANCIE).